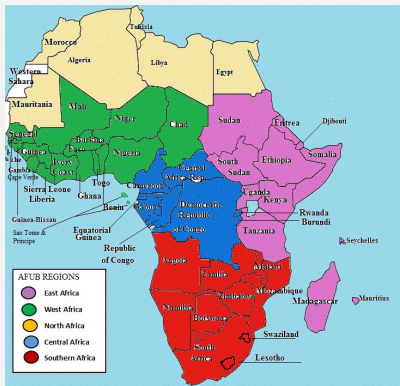

بررسی قاره آفریقا 2

آفریقا، فرصتی که همچنان بکر مانده است بخش دوم

در بخش اول این مقاله، به اهمیت توجه به قاره آفریقا و تلاش برای حضور در این بازار بکر اشاره شد. حال در ادامه تلاش خواهیم کرد تا با توجه به وسعت این قاره و وجود کشورهای متعدد، با تقسیم بندی صورت گرفته در این قاره آشنا شویم.

همانگونه که قبلاً نیز اشاره شد، قاره آفریقا به طور کلی به دو بخش عرب نشین شمال آفریقا و بخش آفریقای سیاه یا به اصطلاح دیگر «آفریقای زیر صحرا» تقسیم می شود. باید توجه داشت که مزیت های فعالیت اقتصادی و مبادلات تجاری در بخش آفریقای زیر صحرا به مراتب دست نخورده تر و بکرتر می باشد. تقسیم بندی های متفاوتی در مورد قاره آفریقا توسط نهادهای بین المللی مختلف انجام گرفته است. اما بهترین، مناسب ترین و بروزترین تقسیم بندی مربوط به اتحادیه آفریقا است. براساس تقسیم بندی اتحادیه آفریقا (African Union) این قاره به پنج بخش شمال، شرق، مرکز، غرب، و جنوب تقسیم می شود.

بخش شمال شامل هفت کشور مصر، لیبی، تونس، الجزایر، مراکش، جمهوری دموکراتیک عربی صحرا، و موریتانی می باشد. این بخش که اکثریت مردم کشورهای آن عرب زبان و مسلمان هستند، شرایط نسبتاً مناسب تری از کلیه جهات نسبت به بخش های دیگر دارد. بزرگترین شریک تجاری ایران در این بخش از قاره و همچنین در کل قاره آفریقا، مصر است. حجم تجارت ایران با مصر در سال 1397 حدود 220 میلیون دلار بوده است. مجموع میزان تجارت ایران با این بخش از قاره آفریقا 312 میلیون دلار می باشد. این رقم در حدود 0.36 درصد از کل تجارت بین المللی ایران است که رقمی ناچیز محسوب می گردد. تجارت این کشورها به طور سنتی اکثراً با کشورهای عربی و کشورهای واقع در حوزه دریای مدیترانه است. شرایط سیاسی حاکم بر این کشورها (وضعیت ناپایدار در لیبی، جمهوری دموکراتیک عربی صحرا و الجزایر) و مشکلات موجود در روابط فی مابین ایران و کشورهای مذکور (وجود مشکلات دیپلماتیک با مصر و مراکش)، از علل پایین بودن حجم تجارت کشورمان با این بخش از آفریقا است.

بخش شرق شامل چهارده کشور جیبوتی، اریتره، سومالی، اتیوپی، سودان، سودان جنوبی، کنیا، تانزانیا، اوگاندا، رواندا، کومور، ماداگاسکار، سیشل، و موریس می باشد. بزرگترین شریک تجاری ایران در این بخش از قاره آفریقا، کنیا است. حجم تجارت ایران با کنیا در سال 1397 حدود 100 میلیون دلار بوده است. مجموع میزان تجارت ایران با این بخش از قاره آفریقا 281 میلیون دلار می باشد. این رقم در حدود 0.33 درصد از کل تجارت بین المللی ایران است که رقمی ناچیز محسوب می گردد. به غیر از کنیا و تا حدودی تانزانیا و اتیوپی، اکثریت این کشورها از منابع مالی محدودی برخوردارند. شرایط اقتصادی حاکم در اکثر این کشورها و کمبود منابع مالی، فقدان روابط سیاسی با بسیاری از آنها و همچنین ناشناخته بودن بازار اکثر کشورهای این منطقه برای تجار ایرانی، از دلایل پایین بودن حجم تجارت کشورمان با این بخش از آفریقا است.

بخش مرکز شامل نه کشور چاد، کامرون، جمهوری آفریقای مرکزی، بروندي، جمهوری کنگو، جمهوری دموکراتیک کنگو، گابن، گینه استوایی، و سائوتومه و پرنسپ می باشد. می توان به صراحت تنها شریک تجاری ایران در این بخش از آفریقا را، کامرون دانست. به غیر از کامرون که آن هم تنها در حدود 4 میلیون دلار با ایران تجارت دارد، سایر کشورهای این بخش از آفریقا، ارتباط تجاری و اقتصادی با کشورمان ندارند. اکثریت کشورهای این بخش نیز از عدم ثبات سیاسی و فقدان منابع مالی رنج می برند. ناشناخته بودن بازار این کشورها و همچنین تجارت سنتی آنها با کشورهای اروپایی نیز از جمله دلایل دیگر پایین بودن حجم تجارت کشورمان با این بخش از آفریقا است.

بخش غرب شامل پانزده کشور نیجر، نیجریه، مالی، سنگال، غنا، ساحل عاج، گینه، گینه بیسائو، گامبیا، بوركینافاسو، لیبیریا، بنین، سیرالئون، توگو، و کیپ ورد می باشد. بزرگترین شریک تجاری ایران در این بخش از قاره آفریقا، غنا است. حجم تجارت ایران با غنا در سال 1397 حدود 36 میلیون دلار بوده است. مجموع میزان تجارت ایران با این بخش از قاره آفریقا تنها 60 میلیون دلار می باشد. این رقم در حدود 0.07 درصد از کل تجارت بین المللی ایران است که رقمی بسیار ناچیز محسوب می گردد. همانند کشورهای شرق و مرکز آفریقا، اکثریت کشورهای غرب آفریقا نیز از بی ثباتی سیاسی رنج می برند ولی این شرایط در آنها به اندازه کشورهای مناطق مرکز و شرق، حاد نیست. ولی متأسفانه عدم شناخت از بازارهای این کشورها و فقدان ارتباط سیاسی با اکثریت آنها از علل تاثیرگذار بر پایین بودن حجم تجارت کشورمان با کشورهای غرب آفریقا است.

بخش جنوب شامل ده کشور ملاوی، آنگولا، نامیبیا، زامبیا، زیمبابوه، موزامبیک، بوتسوانا، سوازیلند، لسوتو، و آفریقای جنوبی می باشد. بزرگترین شریک تجاری ایران در این بخش از قاره آفریقا، آفریقای جنوبی است. حجم تجارت ایران با آفریقای جنوبی در سال 1397 حدود 72 میلیون دلار بوده است. مجموع میزان تجارت ایران با این بخش از قاره آفریقا 119 میلیون دلار می باشد. این رقم در حدود 0.19 درصد از کل تجارت بین المللی ایران است که رقمی بسیار ناچیز محسوب می گردد. اکثریت این کشورها نیز (البته به غیر از بوتسوانا و آفریقای جنوبی) از کمبود منابع مالی رنج می برند. همانند سایر بخش های قاره آفریقا، ناشناخته بودن بازار این کشورها برای تجار ایرانی، مهم ترین دلیل حجم پایین تجارت با آنهاست.

به طور کلی حجم تجارت ایران با کل کشورهای قاره آفریقا در سال 1397، برابر با 776 میلیون دلار بوده است. این رقم در حدود 0.9 درصد (یعنی کمتر از یک درصد) کل حجم تجارت کشورمان است که با توجه به بازار بیش از یک میلیارد و دویست و پنجاه میلیونی این قاره، رقم بسیار اندکی به حساب می آید.

با توجه به مطالب عنوان شده، شناسایی جزئی تر هر بخش از این قاره و شناسایی بازارهای آنها و همچنین آشنایی با وضعیت سیاسی و اجتماعی هر یک از کشورهای آفریقایی می تواند مسیر تجارت با این قاره را هموار سازد.

نقشه حاضر تقسیم بندی اتحادیه آفریقا را نشان می دهد.

تهیه شده در واحد امور بین الملل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز